

Svar på Region Stockholms remiss om strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa

Barn- och utbildningsförvaltningens förslag till barn-och utbildningsnämnden för beslut i kommunstyrelsen

- Barn-och utbildningsnämnden föreslår att kommunstyrelsen beslutar enligt det kommungemensamma svaret på remissen ”Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa” samt medföljande tjänsteutlåtande från Region Stockholm.

Elisabet Schultz
Förvaltningschef

Sammanfattning

Regionstyrelsen i Region Stockholm har remitterat ”Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022-2030” samt tjänsteutlåtande om strategin. Strategin innebär att Region Stockholms nämnder och bolag ska prioritera och beakta psykisk hälsa i relevanta beslut. strategin bygger på att andra aktörer, till exempel kommuner och civilsamhällsorganisationer, tar aktiv del i arbetet. Etablerade samverkansformer ska användas och nya former ska utvecklas. Tyresö kommun har inbjudits att lämna synpunkter på remissen som ska bevaras senast den 17 juni 2021. Tyresö kommun är positiva till remissens intentioner men ser att den kräver tydliga krav, mål och medel för att kunna genomföras. Det saknas även en tydlig plan för hur kommunerna ska implementera strategin samt medel för att stötta kommunernas arbete.

Beskrivning av ärendet

Region Stockholm har remitterat ”Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022-2030” samt tjänsteutlåtande om strategin författat av hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Stockholm. Svar på underlaget ska lämnas senast den 17 juni 2021. Strategin avses att beslutas vid regionfullmäktiges sammanträde den 16 november 2021.

Arbetsmarknads- och socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt äldre- och omsorgsnämnden bereder ärendet och lämnar synpunkter. Ärendet behandlas därefter i kommunstyrelsen som antar ett yttrande där kommunens synpunkter lämnas.

Sammanfattning av strategin

Strategin utgår från Världshälsoorganisationens definition av psykisk hälsa och fokuserar på att utveckla förutsättningarna för psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande i barns, ungas, vuxnas och äldres vardagsmiljöer. Strategins gemensamma utgångspunkter är mänskliga rättigheter samt att insatserna ska erbjudas alla människor, proportionellt utifrån deras behov och olika förutsättningar. Insatser ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Strategin består av två huvudinriktningar, en för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande och en för förebyggande av psykisk ohälsa. Främja psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande är en proaktiv huvudinriktning där målet är att utveckla psykologiska och sociala förmågor. Förebygga psykisk ohälsa är en reaktiv huvudinriktning där målet är att minska symtom på psykisk ohälsa.

Strategins målbild är att Region Stockholms nämnder och bolag ska erbjuda bästa möjliga samt jämlika förutsättningar för att barn, unga, vuxna och äldre i Stockholmsregionen ska kunna upprätthålla och utveckla sin psykiska hälsa och sitt välbefinnande i olika vardagsmiljöer. Strategin rekommenderar att regionens nämnder och bolag använder olika tillvägagångssätt utifrån de olika uppdrag och mål de har.

Nämnder och bolag ska integrera strategin i alla relevanta beslut inom de olika uppdrag de ansvarar för. Den föreslagna strategin bygger på att andra aktörer, till exempel kommuner och civilsamhällsorganisationer, tar aktiv del i arbetet med gemensamt ansvar för att främja invånarnas psykiska hälsa och välbefinnande. Etablerade samverkansformer med kommuner, idéburen sektor och näringsliv ska användas och nya former ska utvecklas.

Mål kan uppnås genom att arbeta utifrån strategin på en individnivå, vardagsnivå, i närsamhälle eller på styrande nivå.

På **individnivå** kan Regions Stockholms nämnder och bolag stötta individen med kunskapshöjande insatser, digitala verktyg samt ha arbetssätt som inbjuder till dialog och reflektion. Arbetsgivare i regionen ska erbjuda stöd till medarbetare och chefer för att främja psykisk hälsa.

De **vardagsmiljöer** som Regions Stockholms nämnder och bolag ansvarar för ska säkerställa en hälsofrämjande miljö. Region Stockholm ska kunna erbjuda sakkunskaps och utvecklingsskapande åtgärder på förfrågan från andra aktörer i länet, till exempel att utveckla skolmiljöer som främjar välbefinnande. Alla arbetsgivare i regionen bör samverka för att lära av varandra i arbetet med att främja mänsklig utveckling och välbefinnande.

En utveckling av **närsamhället** innebär att Region Stockholms nämnder och bolag för dialog och skapa förankring med aktörer inom bland annat civilsamhälle och kommuner. Nämnder och bolag kan även erbjuda kunskaps- och utvecklingsstödande insatser.

På **styrande nivå** sker utvecklingen internt inom Region Stockholms nämnder och bolag, i samverkan med kommuner, i kommungemensamma sammanhang och med andra aktörer i länet. Styrande dokument inom alla sektorer, både inom Region Stockholm och externt, behöver integrera perspektivet psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande. Vid större projekt ska konsekvensanalyser göra för att säkerställa att befolkningens psykiska hälsa stärks.

Kostnaderna för psykisk ohälsa i länets 26 kommuner uppgår till 15-20 miljarder kronor årligen. För länets arbetsgivare uppgår kostnaden till ungefär 20 miljarder kronor årligen på grund av minskad produktivitet, sjukfrånvaro och omställningskostnader. Med ett sammanhållet strategiskt arbete för att förebygga psykisk ohälsa kan onödiga kostnader för arbetsrelaterad psykisk ohälsa undvikas och kapaciteten i verksamheter bättre räcka till för att möta den växande befolkningens ökade behov.

Under 2021 avser Hälso- och sjukvårdsförvaltningen att planera för stödjande åtgärder för Region Stockholms implementering av strategin. Aktiviteter som genomförs inom strategin finansieras inom ordinarie budget. Samtliga aktiviteter ska följas upp och utvärderas inom ordinarie system för rapportering.

Stödjande åtgärder för att implementera strategin är bland annat identifiera hur testande, lärande och kunskapsutveckling kan möjliggöras, utveckla indikatorer för uppföljning samt etablera testmiljöer.

I möte med vården ska ett hälsofrämjande förhållningssätt innebära att individens psykiska hälsa är i fokus, vilket utgör en viktig grund för patientsäkerhetsarbetet.

Förslaget bedöms inte ha några ekonomiska konsekvenser. Samverkan med regionen pågår kontinuerligt inom området psykisk hälsa när individer behöver hjälp och stöd från båda huvudmän. Barnets rättigheter utgör en av strategins vägledande principer och förslaget bedöms vara tydligt för barnets bästa.

Remissvar från Tyresö kommun

Tyresö kommun ser positivt på att det görs en övergripande insats inom området. Psykisk ohälsa skapar stort lidande för individen och kräver stora insatser från offentlig verksamhet.

Tyresö kommun ser dock en svårighet i att verksamheter ska genomföra strategin med önskad effekt utan ett initialt tillskott av medel. Det saknas även en tydlig plan för hur kommunerna ska implementera strategin samt medel för att stötta kommunernas arbete. Detta är olyckligt i och med att åtgärder för att förebygga ohälsa i huvudsak ligger inom kommunens verksamhetsområde.

Strategin lägger stort fokus på samverkan, vilket är positivt. Men för att få en positiv effekt av samverkan behöver det tydliggöras i vilka processer som samverkan ska ske. Tyresö kommun anser att för att ge effekt behöver samverkan ske både vid framtagandet av strategier och beslut samt vid implementering av fattade beslut.

Strategin saknar även tydliga krav, mål och medel för samverkan mellan region, kommun och övriga aktörer. Det behöver tydliggöras vem som ansvarar för att initiera, genomföra och utveckla samverkan. Det behöver även avsättas resurser för detta arbete.

Strategin lyfter att samarbete ska ske med olika aktörer, både offentliga, privata och inom civilsamhället. När strategin räknar upp olika skolformer att arbeta med för att utveckla hälsofrämjande miljöer inom utbildningsområdet bör fritidshem inkluderas då det för många elever är en del i deras dag på skolan samt ingår läroplanen. Det hade varit positivt att lyfta att det även kan innebära aktörer inom områden som kultur och idrott, då dessa har en stor och positiv påverkan på det främjande arbetet för psykisk hälsa.

Strategins mål samt rekommenderade tillvägagångssätt, från strategisk till individuell nivå, kräver kompetenshöjande insatser inom alla verksamheter och sektorer. Behovet av detta kompetenslyft nämns inte, inte heller hur det ska genomföras eller finansieras.

Tyresö kommun hade även önskat att den barnrättsprövning som gjorts i samband med framtagandet av strategin hade bifogats underlaget.